

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Коломийський навчально-науковий інститут

Кафедра філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи наукових досліджень

Освітня програма «Середня освіта
(Українська мова і література)»
Спеціальність 014 Середня освіта
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “31” серпня 2023 р.

м. Коломия - 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи наукових досліджень
Рівень вищої освіти	Перший бакалаврський
Викладач (-і)	Васильчук Микола Миколайович
Контактний телефон викладача	0971749769
Е-mail викладача	mykolavasylichuk@ukr.net
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 годин)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.ed.ua
Консультації	Очні консультації: 30 годин. Середа, 13.30 – 15.30 Кафедра філології, 309 ауд. Онлайн консультації: 30 год. Розклад присутності викладача: субота, 13.30 – 15.30
2. Анотація до курсу	
<p>Курс передбачає вивчення науки як особливого виду людської життєдіяльності, розгляд еволюції «науки про науку», особливостей творення наукового знання, погляд на особистість вченого, його роль у суспільному житті, підходи і методи, методіку і методологію, презентацію результатів наукового дослідження, етику наукового дослідження, наукометрію, науковий текст, академічні моральні цінності і плагіат у науці. Специфіка дисципліни зумовлена її загальнонауковим і конкретно-предметним характером, її ж мета – дати уявлення про форми й розуміння певних закономірностей розгортання наукових явищ. Дисципліна «Основи наукових досліджень» належить до дисциплін вільного вибору студента.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу зумовлена потребою познайомити студентів з основними елементами методіки проведення наукових досліджень, з особливостями їх організації та планування, розуміння науки як системного явища.</p> <p>Основні завдання курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – здійснити спробу сформуванню наукову свідомість у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи, загального наукознавства; – розкрити наукові закономірності формування предметнопросторового та чуттєвого світу мистецтва як об'єкта людського пізнання; – вивчення наукових основ інформаційної галузі в умовах сучасних глобалізаційних процесів і тенденцій, пов'язаних із екстремально швидким зростанням інформаційних технологій. 	
4. Компетентності	
<p>У процесі опанування дисципліни бакалаври мають оволодіти такими компетентностями:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності; • здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології в практичній діяльності; • здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях; • здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України; • здатність планувати свій час, працювати автономно, самостійно; • здатність до побудови та реалізації власної траєкторії навчання упродовж життя (навчання та самоосвіта), коригування власної професійної діяльності в контексті основних професійних вимог до вчителя; • здатність виконувати власне дослідження на належному рівні; • здатність володіти навичками ведення дискусії й наукової полеміки, написання аналітичних і публіцистичних текстів, дотримуватись норм правопису сучасної української мови; • здатність вільно оперувати фаховими термінами для виконання професійних завдань; • володіння основними мовознавчими і літературознавчими поняттями, здатність застосовувати їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів; 	

здатність використовувати сучасні методологічні засади предметної спеціалізації, теорії й історії української мови та літератури, дисциплін за вибором мовознавчого та літературознавчого спрямування, орієнтуватися в сучасному українському літературному процесі з настановою на практичне втілення в освітньо-професійній діяльності;

- здатність кваліфіковано аналізувати навчальні матеріали й добирати посібники й підручники, які найбільше відповідають цілям і умовам навчання;
- здатність ефективно і компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в професійній сфері;
- вільно спілкуватися з професійних питань державною мовою усно і письмово, використовувати її для організації ефективної комунікації та навчання;
- знати норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності;
- організовувати процес свого навчання і самоосвіти (самостійної роботи); професійно-методичну та навчальну діяльність;
- мати навички пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, кваліфіковано презентувати результати професійної (педагогічної, наукової, інноваційної) діяльності із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;
- уміти аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у сферах літературознавства, мовознавства, методики навчання фахових дисциплін; оцінювати результати власних наукових досліджень з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій;
- оцінювати розвиток мовознавчої, літературознавчої думки від давнини до сучасності, знати відомі праці українських і зарубіжних філософів, лінгвістів, культурологів, літературознавців;
- дотримуватися правил академічної доброчесності.

5. Результати навчання

Після завершення цього курсу студент буде :

1) знати:

- а) основні поняття науки як явища;
- б) види наукової діяльності;
- в) загальнонаукові методи досліджень;
- г) засади побудови наукової комунікації відповідної галузі знань;
- д) принципи провадження наукового дослідження, його основні етапи;
- е) концепції, методологічні пріоритети, соціально-ієрархічні зв'язки у системі наукового пізнання України.

2) вміти:

- а) опрацьовувати наукові джерела різних жанрів;
- б) у навчальній науково-дослідній діяльності (при написанні курсових, дипломних проектів, наукових статей тощо) послуговуватися основними, притаманними для відповідної спеціальності, методами та концепціями досліджень.
- в) обирати, пояснювати та формулювати проблему дослідження;
- г) здійснювати пошук наукової інформації, її оформлення відповідно до жанру відповідного наукового документа;
- д) вмотивовано обирати методологічну основу дослідження, реферувати літературні джерела;
- е) аналізувати основні положення концепцій, методологічних пріоритетів, соціально-ієрархічних зв'язків у системі наукового пізнання України.

6. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
Лекції 12			90		
практичні заняття 18					
самостійна робота 60					
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
4 семестр	014 Середня освіта 014.01 Українська мова та література	другий		вибірковий	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Літерату ра	Завдання, год	Вага оцінки	Термін викона ння
Тема 1. Вступ. Наука як система знань Предмет, мета, завдання курсу «Основи наукових досліджень». Поняття, зміст і функції науки. Становлення і розвиток науки. Структура науки і класифікація. Наукова діяльність в Україні.	Лекція	5; 7; 8;	2 год.	Поточний	Протяг
	Практич не заняття Самості йна	9; 11		контроль – 4 б. Самостійна робота – 6 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-метод ичних	ом семестр у згідно з розклад ом занять

				матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 1 б.	
--	--	--	--	---	--

<p>Тема 2. Науково-дослідна робота студентів у вищому навчальному закладі Сутність наукових досліджень, їх види. Система науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах. Завдання, структура та зміст науково-дослідної діяльності студентів. Види і форми науководослідної роботи студентів. Психологія і технологія наукової діяльності студентів</p>		<p>Лекція Практичне заняття Самостійна</p>	<p>4; 6; 8; 9; 10</p>	<p>2 год. 6 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи</p>	<p>Поточний контроль – 3 б. Самостійна робота – 1 б.</p>
<p>Тема 3. Стадії наукових досліджень. Підготовчий етап написання наукової роботи Алгоритм написання дослідження. Вибір теми, її обґрунтування. З'ясування об'єкта і предмета, мети й завдань дослідження. Методологія наукової роботи.</p>		<p>Лекція Практичне заняття Самостійна</p>	<p>2; 3; 4; 5; 6; 7; 11</p>	<p>2 год. 2 год. 4 год. • опрацювати відповідні наукові джерела • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 2 б.</p>

<p>Методи дослідження. Інформація та її роль у наукових дослідженнях. Джерела інформації. Інформаційні установи. Бібліотека. Інтернет. Техніка роботи науковою літературою</p>					
<p>Тема 4. Особливості організації розумової праці Культура читання наукового тексту. Виписки. План. Тези. Конспект. Анотування і реферування наукових текстів. Поняття академічної доброчесності</p>		<p>Лекція Практичне заняття Самостійна</p>	<p>1; 4; 6; 8; 9; 10; 11</p>	<p>2 год. 2 год. 4 год. • опрацювати відповідні наукові джерела • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 2 б.</p>

<p>Тема 5. Завершальний етап написання наукової роботи Структура й зміст роботи. Вступ, його композиція. Основна частина, висновки, додатки. Правила технічного оформлення роботи: загальні вимоги, нумерація, ілюстрації, таблиці. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела. Підготовка до захисту та захист наукової роботи</p>	<p>Лекція Практичне заняття Самостійна</p>	<p>4; 6; 8; 9; 10; 11</p>	<p>2 год. 2 год. 8 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Тести ЗМ2 – 10 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 6. Особливості бібліографічного опису джерел Оформлення списку використаної літератури. Бібліографічні області та бібліографічні елементи. Приклади оформлення бібліографічного опису: монографії, підручники, посібники, довідкові видання, збірники</p>	<p>Лекція Практичне заняття Самостійна</p>	<p>6; 11</p>	<p>2 год. 4 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Контрольна робота – 10 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	

наукових праць, матеріали конференцій, дисертації, автореферати дисертацій тощо					
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт 9.3. Види контролю Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів передбачають: 40 балів – поточний контроль; 20 балів за тести; 15 балів за самостійну роботу; 15 балів за контрольну роботу; 10 балів за індивідуальне завдання				
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.				
Практичні заняття	Оцінюється за п'ятибальною системою				
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.				

8. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1:

<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя->

[Стефаніка.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpLODcN6M2XRt7GPFip0uT8](https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаніка.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpLODcN6M2XRt7GPFip0uT8)

9. Рекомендована література

Основна література:

1. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [Електронний ресурс]. - К., 2018. - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/029-informatsiyna-bibliotechnata-arkhivna-sprava-bakalavr.pdf>
2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень : підруч. / М.Т.Білуха. – К. : АБУ, 2006.– 520 с.
3. Семенюк Е. П., Мельник В. П. Філософія сучасної науки і техніки. Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 152 с.
4. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
5. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю : монографія / Пилип Селігей; НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. - Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2016. – 627 с.
6. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : підруч. / Д. М. Стеченко, О. С.Чмир. – К. : Знання, 2005. – 309 с.
7. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. /С. Е. Важинський, Т І. Щербак.– Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. – 260 с.
8. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови / Г. С. Онуфрієнко. — К.: Центр навч. л-ри, 2006. — 310 с.
9. Основи наукових досліджень : [навч.-метод. посіб.]/ Р.Крохмальний та ін. –Л. : ЛНУ ім.І.Франка, 2013. – 312 с.

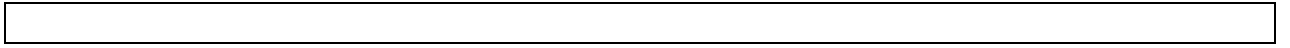
Додаткова література:

10. Богдан С. К. Науковий текст і його назва. – Луцьк, 1997. – 15 с.
11. Гнізділова О. Ідентифікація феномену «Науково-педагогічна школа» [Текст] / О. Гнізділова // Педагогічні науки : зб. наук. пр. / Полтав. нац.пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2014. – Вип. 60. – С. 76–84.
12. Гончаренко С. І. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям / С. І. Гончаренко. – К. : АПН України, 1995. – 45 с.
13. Грищенко У. М., Грищенко О. А., Борисенко В. А. Основи наукових досліджень: Навч. пос. – К., 2001. – 346 с.
14. Гуменна О. А. Основи наукових досліджень. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. –99 с.
15. Гуменюк І. Л. Алгоритм наукового дослідження / І. Л. Гуменюк, С. М. Коваленко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 46 с.
16. Гуревічов М. Державне регулювання науки / М. Гуревічов // Економіка України. – 2001. – № 10. – С. 73–79.
17. Діденко А. Н. Сучасне діловодство : навч. посіб. / А. Н. Віденко. – К. : Либідь, 2001. – 384 с.
18. Добров Г. М. Наука о науке / отв. ред. Н. В. Новиков. – 3-е изд., доп. и перераб. – К. : Наук.думка, 1998. – 304 с.
19. Дубров Ю. Наука як система, що самоорганізується / Ю. Дубров // Вісник НАНУ – 2000. – № 2. – С. 16–22.
20. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / А. М. Єріна, В. Б. Захожий, Д. Л.Єрін. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
21. Жюль К. К. Методы научного познания и логика . – К., 2001. – 159 с.
22. Зосимов А. М. Дисертаційні помилки / А. М. Зосимов, В. П. Голік. – Х. : Інжек, 2005. – 215 с.
23. Каліцький Б. А. Прикладне наукознавство / Б. А. Каліцький ; НАН України, Центр дослідж.наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва. – К. : Фенікс, 2007. – 464 с.
23. Кислий В. М. Організація наукових досліджень: навчальний посібник /В. М. Кислий. – Суми :Університетська книга, 2011. – 224 с.
24. Клепко С. Ф. Наукова робота і управління знаннями: Навчальний посібник. – Полтава : ПОШПО, 2005. – 201 с.
25. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження:Навчальний посібник. – К. : Міленіум, 2005. – 186 с.
26. Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження: Авторський підручник. – К. – Ніжин : ТОВ Видавництво «АспектПоліграф», 2006. – 308с.

27. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – К. : Видавничий дім „Професіонал”, 2004. – 208 с.
28. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Для студ. ВНЗ / О. В. Колесников. – К. : ЦУЛ, 2011. – 144 с.: тести
29. Коломієць В. О. Як виконувати курсову роботу : метод. посіб. Для студентів вищих педагог. навч. закладів / В. О. Коломієць. – К. : Вища школа, 2003. – 69 с.
30. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Корбутяк. – К. : ЦУЛ, 2011. – 144 с.: тести
31. Нормативно-правові акти про наукову та науково-технічну діяльність у вищих навчальних закладах України: у 2 кн. / за ред. Ю. І. Горобця, М. І. Панова. – Х. : Право, 2001. – Кн. 1. – 784 с.
32. Онопрієнко В. І. Історія української науки ХІХ–ХХ ст. / В. І. Онопрієнко. – К. : Либідь, 1998. – 304 с.
33. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / І. М. Грищенко та ін. ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : КНТЕУ, 2001. – 185 с.
34. Основи наукових досліджень : методологія, організація, оформлення результатів : [навч. посіб. для студ. ВНЗ] / В.М.Головійта ін. –К. : Хай-Тек Прес, 2010. –344 с.
35. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. / О. П. Кириленко, В. В. Письменний. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 228 с.
36. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі / І. С. П'ятницька- Позднякова. – К. : Центр навч. літ-ри, 2003. – 116 с.
37. Шклярський В.І. Методологічні основи наукових досліджень / В.І. Шклярський. – Львів : Національний університет “Львівська політехніка”, 2006. – 127 с.
- Яцків Я. С. Про ефективність видання наукових журналів в Україні / Я. С. Яцків, А. І. Радченко // Вісник Національної академії наук України. - 2012. - № 6. - С. 62-67. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2012_6_10

Інтернет-джерела.

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=JRN&P21DBN=JRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=%D0%9616225
[https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/Articles/gornostal/vajinskii%20pos ibnyk.pdf](https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/Articles/gornostal/vajinskii%20pos%20ibnyk.pdf)
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=JRN&P21DBN=JRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=%D0%9669961
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=JRN&P21DBN=JRN&S21CNR=20&Z21ID

/